

El Cercle d'Economia, juntament amb CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs), us ofereixen cada mes una breu anàlisi de la situació geopolítica global

---

Les claus geopolítiques del mes Gener 2025

El món al 2025: egopolítica i treves sense pau

Pol Morillas, Director CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs)

Les claus geopolítiques d'aquest mes són un resum del document col·lectiu de CIDOB "[El món en 2025: deu temes que marcaran l'agenda internacional](#)", coordinat per Carme Colomina.

2025 serà un any de ressaca postelectoral. El món ja ha votat, i ho ha fet, en molts casos, des de l'enuig, el malestar o la por. Més de 1.600 milions de persones van passar per les urnes l'any 2024 i, en general, ho van fer per a castigar els partits en el poder. El cicle electoral de 2024 ha deixat la democràcia una mica més magolada, perquè els països que experimenten descensos nets en l'acompliment democràtic superen amb escreix als que aconsegueixen avançar. Segons l'informe [The Global State of Democracy 2024](#), quatre de cada nou estats estan en pitjor situació democràtica que abans i aproximadament només un de cada quatre ha millorat en la seva qualitat.

2025 és l'any del retorn de Donald Trump a la Casa Blanca i d'una nova marxa institucional a la Unió Europea (UE) consolidada en uns suports parlamentaris històricament febles. La volatilitat democràtica d'Occident col·lideix amb la hiperactivitat geopolítica del Sud Global i la virulència dels focus de conflicte bèl·lic. Per això, 2025 arrenca amb moltes més preguntes que respostes. Amb els resultats electorals a la mà, ara toca veure quines polítiques ens esperen; quin impacte tindran les noves agendes guanyadores; fins a on arribarà la imprevisibilitat de Trump 2.0? I, sobretot, estem davant un Trump factor de canvi o davant escarafalls i focs d'artifici polític?

Egopolítica i individualisme. 2025 és l'any de la gesticulació i els personalismes. No sols veurem l'emergència de nous lideratges, sinó també de nous actors polítics. La irrupció del magnat Elon Musk en la campanya i el nou Govern de Donald Trump personifica aquest canvi en

l'exercici del poder. L'home més ric del món, amb el megàfon més potent de la societat digitalitzada, entra a la Casa Blanca per a exercir de mà dreta del president. Musk és un poder global, detentor d'una [agenda política](#) i uns interessos privats, que molts governs democràtics no saben com gestionar. La passada legislatura –de 2020 a 2024– es va caracteritzar per l'anomenat «[negacionisme electoral](#)»: el resultat d'una de cada cinc eleccions va ser qüestionat per algun dels candidats o partits perdedors. En 2025 [aquest negacionisme](#) ha arribat al despatx oval. El mite del [triomfador narcisista](#) ha sortit reforçat per les urnes. És la victòria de l'ego per sobre del carisma. Alguns li diuen la «[egopolítica](#)».

Cada vegada més, abunden les veus que desafien l' statu quo d'unes democràcies en crisi. L'antipolítica es consolida davant uns partits tradicionals cada vegada més allunyats dels seus votants històrics. El mateix Trump es considera el líder d'un «[moviment](#)» (Make America Great Again o MAGA) que transcendeix la realitat del Partit Republicà. Aquestes noves figures antisistema han anat guanyant espais, aliats i referents. Des del fenomen comunicacional i il·liberal del president argentí, Javier Milei –què a l'octubre tindrà la seva primera gran revàlida amb la celebració d'eleccions parlamentàries–, a Calin Georgescu, el candidat ultradretà a la presidència de [Romania](#) que es va fer un lloc contra tot pronòstic, sense el suport d'un partit darrere, i gràcies a una campanya antisistema dirigida als joves a través de TikTok.

Tot això incideix també sobre una Europa amb lideratges febles i parlaments fragmentats; amb la locomotora francoalemanya de la integració europea més fràgil que mai. Precisament el hiperpresidencialisme d'Emmanuel Macron, qui també va abraçar la idea del moviment En marxa per a desmantellar el sistema de partits tradicionals de la V República, haurà de navegar aquest 2025 convertit en un ànec coix, sense la possibilitat de tornar a convocar eleccions legislatives fins a juny. Alemanya, per part seva, passarà per les urnes al febrer amb el seu model econòmic gripat, un malestar social rampant, i amb dubtes sobre les garanties de claredat i fortalesa política que puguin llançar unes eleccions que tenen als ultres d'[Alternativa per Alemanya](#) (AfD) com segona força en intenció de vot en els sondejos.

L'any arrenca, així mateix, amb un individualisme reforçat. Estem davant un món més emocional i menys institucional. Si la por o la ràbia s'han convertit en l'estímul mobilitzador que determina el vot, aquesta creixent sensació de desesperança és preocupantment alta entre els joves.

Treves sense pau. La convulsió geopolítica global tanca l'any amb el col·lapse inesperat del règim sirí de Bashar al-Assad. Però, també, amb la trobada a tres bandes entre Donald Trump, Volodimir Zelenski i Emmanuel Macron a París, en el marc de la reobertura de Notre Dame. Els compassos diplomàtics i l'acceleració bèl·lica col·lideixen en les agendes

polítiques internacionals. I [Rússia](#), convertida en el fil conductor que embasta els últims esdeveniments a Síria i Ucraïna, s'encarrega de manar el recordatori que qualsevol moviment diplomàtic haurà de passar també per Moscou. En aquest context, en 2025 es parlarà d'alto-el-foc, però no de pau.

Els anuncis electorals d'un Trump decidit a acabar amb la guerra a Ucraïna «en 24 hores» van portar, d'entrada, a una [intensificació bèl·lica](#) sobre el terreny amb diverses accions: l'aparició en escena de soldats nord-coreans de suport a les tropes russes; l'autorització a Ucraïna per a utilitzar míssils ATACMS estatunidencs per a atacar territori rus; i el tancament temporal d'[algunes ambaixades](#) occidentals a Kíev per motius de seguretat. Les especulacions sobre una possible negociació han augmentat el risc d'una escalada tàctica per a reforçar posicions abans de començar a parlar de treves i concessions.

Si bé, en 2025, l'ofensiva diplomàtica guanyarà terreny, està per veure [quin és el pla](#), qui s'asseurà a la taula, i quina disposició real d'arribar a un acord tindran les parts. Ucraïna es debat entre la fatiga de la guerra i la necessitat d'uns suports militars i garanties de seguretat que l'administració Trump pot deixar en suspens. Encara que, davant l'escenari de la imprevisibilitat trumpista, tampoc cal excloure les eventuais conseqüències que podria tenir per a Vladimir Putin el fet de no acceptar una negociació proposada per la nova administració estatunidenca. Trump està decidit a deixar empremta des del minut ú de la seva presidència, i això també podria significar, en un moment d'empipament, mantenir l'aposta militar per reforçar a l'exèrcit ucraïnès. Es tracta, també, d'una batalla essencial per a Europa, que haurà de lluitar per a no veure's exclosa d'una negociació sobre el futur immediat d'un Estat cridat a ser membre de la UE i en el qual es decideix, en aquests moments, la seguretat del continent.

En qualsevol cas, Orient Mitjà ha demostrat ja la fragilitat i el crèdit limitat d'aquesta estratègia de cessament d'hostilitats sense capacitat ni consensos suficients per a buscar solucions duradores. La treva acordada en la guerra que Israel lliura contra Hezbollah a Líban té més de [descans bèl·lic](#) que de primer pas cap a la resolució del conflicte. Els bombardejos i atacs aeris posteriors a l'alto-el-foc indiquen la fragilitat, quan no vacuïtat, d'un pla en el qual les parts no creuen. Entretant, la guerra a Gaza, on ja es compten més de 44.000 morts, ha entrat en el seu segon any de devastació, convertida en el teló de fons d'aquesta lluita per la recomposició de la influència regional, però amb un Donald Trump decidit a [impulsar un acord](#) d'alto-el-foc i alliberament d'ostatges fins i tot abans de prendre possessió del càrrec el 20 de gener.

2025 arrenca amb un canvi d'objectius a la regió, però sense pacificació. Mentre el primer ministre israelià, Benjamín Netanyahu, deixava clar que la seva prioritat ara era centrar-se en l'Iran, l'escalada regional accelerava inesperadament el [final del règim](#) de Bashar al-Assad. Amb una Rússia desgastada a Ucraïna, amb l'Iran en plena feblesa econòmica i estratègica, i Hezbollah delmada pels atacs d'Israel, el president sirí es va quedar sense els suports exteriors que havien

sostingut una dictadura corcada. La guerra civil enquistada des de les revoltes àrabs de 2011 entra en un nou escenari, que canvia també l'equilibri de poders a Orient Mitjà. Entrem en uns mesos de recomposició geopolítica profunda perquè Síria porta anys convertida en un camp de batalla indirecte per a les relacions dels Estats Units amb Rússia, l'Iran i l'Àrabia Saudita.

Ens trobem, per tant, davant uns escenaris completament oberts, on qualsevol proposta de negociació que es plantegi tindrà més de moviment estratègic que de pas previ per a abordar les causes fonamentals dels conflictes. I, no obstant això, aquests moviments diplomàtics –que responen, sobretot, a iniciatives individuals i personalistes– posaran a prova, una vegada més, un sistema internacional [l·lastrat per la ineficàcia](#) a l'hora d'aconseguir amplis consensos globals o de servir com a plataformes per a resoldre disputes.

Proteccionisme i austeritat. El retorn de Donald Trump a la presidència intensifica aquest desafiament a l'ordre global. Si en el seu primer mandat ja va decidir retirar als Estats Units de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i de l'Acord climàtic de París, ara li precedeix l'anunci d'una guerra comercial en embrió. La fragmentació geoeconòmica ja existent –en 2023 es van imposar prop de 3.000 mesures de restricció del comerç, gairebé el triple que en 2019, [segons l'FMI](#)– haurà de bregar ara amb una acceleració de l'espiral proteccionista si la nova administració estatunidenca compleix la seva promesa d'[elevant els aranzels](#) fins al 60% sobre els productes xinesos; fins a un [25% per al Canadà](#) i Mèxic si no prenen mesures dràstiques contra el fentanil o l'arribada de migrants a la frontera estatunidenca; i entre el 10% i el 20% per a la resta del seu aliats. En 2025 l'Organització Mundial del Comerç (OMC) compleix 30 anys des de la seva creació i ho fa amb una amenaça de guerra comercial en l'horitzó que reflecteix l'estat de crisi institucional que bloqueja a l'àrbitre del comerç internacional. Per tot això, els països busquen enfortir les seves posicions a través d'una pluralitat d'aliances. El món és cada vegada més plurilateral.

Davant tanta incertesa, tornen també les receptes de disciplina fiscal. També la UE es prepara per a afrontar el proteccionisme estatunidenc des de la consciència de la seva pròpia feblesa, amb l'eix francoalemany avariats i el seu model econòmic qüestionat. París i Berlín es troben en un moment d'introspecció, i els cants de sirena de l'austeritat tornen a recórrer algunes capitals comunitàries. A França, la divisió parlamentària dificulta l'acord per a evitar una eventual [crisi de deute](#), mentre que a Alemanya serà el pròxim Govern, aquell que surti elegit de les eleccions anticipades del 23 de febrer, qui hagi d'abordar l'estancament i la falta de competitivitat de la seva economia.

Encara que en 2025 la inflació perd protagonisme, encara estan per veure els efectes del que Trump anomena «Maganomics». Als Estats Units, la implantació d'aranzels i el potencial

minvament de la força laboral a conseqüència de «deportacions massives», unit a les rebaixes d'impostos, podrien incrementar la inflació al país i limitar la capacitat de la Reserva Federal de continuar baixant els tipus d'interès. En aquest context, és d'esperar un increment de la [inseguretat econòmica](#) i una acceleració de [la fragmentació de l'economia global](#), on ja és observable el major acostament entre països afins. Alguns estats clau en la reglobalització, com Vietnam o Mèxic, que fins ara havien actuat com a intermediaris atraient importacions i inversió xineses i augmentant les seves exportacions als Estats Units, veuran compromès el seu model davant la pressió de la nova administració estatunidenca. D'altra banda, la baixada dels tipus d'interès a nivell global permetrà a alguns països de baixos ingressos [tornar a accedir als mercats financers](#), si bé al voltant d'un 15% d'ells es troben en situació crítica per sobreendeutament i un altre 40% corre un gran risc de seguir el mateix camí.

Desmantellament institucional global. S'accelera el desacomplexament d'aquest món sense normes. L'erosió dels compromisos i dels marcs de seguretat internacionals, així com [l'augment de la impunitat](#), s'han convertit en una constant en aquest exercici anual de CIDOB. Fins i tot, en 2025 la crisi de la cooperació multilateral pot arribar al seu punt més àlgid si el personalisme pren la davantera i danya, encara més, els espais consensuats de resolució de conflictes, això és, des de Nacions Unides, a la Cort Penal Internacional (CPI) o l'OMC. Estem en un món ja de per si menys cooperatiu i més defensiu, però ara el debat sobre el finançament d'aquesta arquitectura institucional post-1945 pot contribuir a redoblar la feblesa estructural del multilateralisme. Els [Estats Units](#) té actualment un deute amb Nacions Unides de 995 milions de dòlars del pressupost ordinari i altres 862 milions per a operacions de manteniment de la pau; el retorn de Trump podria comportar una pèrdua encara major de finançament per a l'organització, la qual cosa impediria el seu funcionament òptim.

Està per veure si, malgrat la rivalitat geopolítica, hi ha àrees on [l'acord entre potències és encara possible](#). Seguim en un món marcat per la desigualtat, acrescuda per les cicatrius de la pandèmia. Així, des de 2020, la [distància](#) entre els països més i menys desenvolupats augmenta de manera estable. En 2023, el 51% dels països amb un índex de desenvolupament humà (IDH) més baix no havien recuperat el nivell previ a la COVID-19, versus el 100% d'aquells amb un IDH elevat. En aquest context, serà crucial observar els resultats de la IV Conferència Internacional sobre el Finançament per al Desenvolupament, que tindrà lloc a Sevilla en 2025.

Els nivells de conflictivitat global s'han duplicat des de 2020, amb un augment del 22% tan sols en l'últim any. L'espai per a la pau disminueix: en 2025, la UE finalitzarà diferents missions de capacitació o construcció de pau a Mali, la República Centreafricana o Kosovo, mentre que el nombre de missions de manteniment de la pau de Nacions Unides també es reduirà a [Àfrica](#). Així mateix, de no prorrogar-se, el 31 d'agost acabarà el mandat estès de la Força Interina de les

Nacions Unides per a Líban (UNIFIL), integrada per uns 10.000 cascos blaus de 50 països distints [desplegats en el sud del país](#) i que van ser objecte d'[atacs israelians](#) durant la incursió contra Hezbollah. Tots aquests moviments reflecteixen tant els canvis més amplis que s'estan produint en el sistema de seguretat internacional com la [crisi de legitimitat](#) que sofreixen les operacions de manteniment de la pau de Nacions Unides. Quins països sabran navegar millor en aquest desmantellament gradual de l'ordre global? En 2025 seguirem amb un Sud Global geopolíticament molt mobilitzat, i en ple reforç d'una institucionalització alternativa, que s'amplia i guanya veu i presència global, encara que sense un consens sobre un nou ordre reformat o revisionista.

Bonus track: Trump el pacificador? Fora dels temes de l'any recollits en l'informe de CIDOB, però com a senyal del que pot ser la presidència Trump en política internacional a partir de la presa de possessió el 20 de gener, el president electe ja s'ha vist immers en el primer conflicte diplomàtic amb aliats tradicionals. Trump havia de ser el pacificador de les guerres en curs, des d'Ucraïna a Orient Mitjà. Però ara admet que la guerra d'Ucraïna ja no es podrà solucionar en "24 hores", com va declarar en campanya, i no descarta l'ús de la força per a prendre el control de territoris com Groenlàndia o el canal de Panamà en cas d'interès nacional. Groenlàndia és part de Dinamarca, i diversos països europeus van recordar a Trump, com ho han fet en la guerra d'Ucraïna, que l'ús de la força per a annexionar-se territori de països tercers no està permès per la carta de Nacions Unides.

Existeix, en el Tractat de la UE, una clàusula de defensa mútua, l'article 42.7, que preveu l'assistència entre els estats membres en cas d'atac a un d'ells. Mai ha estat posat en pràctica. Perquè, malgrat la seva existència, tots els estats membres saben que la veritable defensa col·lectiva resideix en l'OTAN. Perquè resulta que Dinamarca és membre de totes dues organitzacions. I si el 42.7 de la UE sempre va ser concebut com a mecanisme de reacció enfront d'un atac enemic (no d'un aliat), la clàusula de defensa col·lectiva de l'OTAN (recollida en l'article 5 de la Carta), no es podria utilitzar en cas de conflicte armat entre aliats. Heus aquí l'inaudit de l'amenaça de Trump, la falta de mecanismes de resposta en cas de materialitzar-se, i el rocambolesc de la situació a pocs dies de la inauguració de la nova presidència.

Pol Morillas

10 de gener de 2025

Amb la col·laboració de:

CIDOB

BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS